

MONETĀRAIS BIĻETENS 2005

10

Ekonomiskā situācija Latvijā nostiprinājās, turpinoties straujai rūpniecības, tirdzniecības un transporta izaugsmei. Sezonāli izlīdzinātais apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss septembrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu pieauga par 9.7% (kāpums rūpniecības nozarē kopumā – 7.8%). Joprojām būtiski palielinājās mazumtirdzniecības uzņēmumu apgrozījums (septembrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu – par 21.4%). Oktobrī ievērojami pieauga pārvadāto kravu apjoms. Pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 13.3%, kravu apgrozījums Latvijas ostās – par 13.9% un pa maģistrālo cauruļvadu transportētais naftas produktu apjoms – par 10.7%. Par tautsaimniecības izaugsmi liecināja arī bezdarba līmeņa samazināšanās (līdz 7.5%).

Naftas cenu stabilizēšanās pasaules tirgū noteica degvielas cenu kritumu arī Latvijā (oktobrī – par 1.7%). Tāpēc patēriņa cenu kāpums (0.8%) bija zemāks nekā septembrī. Tomēr siltumenerģijas un gāzes tarifu pieaugums, kā arī apģērba un apavu un dārzeņu un kartupeļu cenu palielināšanās sezonālu faktoru ietekmē kavēja nozīmīgāku inflācijas sarukumu. Patēriņa cenu gada inflācija bija visaugstākā pēdējo 12 mēnešu laikā (7.6%).

2005. gada oktobrī valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums bija 6.1 milj. latu (kopš gada sākuma uzkrātais finansiālais pārpalikums – 178.8 milj. latu; 2.0 reizes vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā). Oktobrī valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija par 14.1% un izdevumi – par 22.1% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Budžeta ieņēmumu pieaugumu veicināja nozīmīgs nodokļu ieņēmumu kāpums (22.0%). Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu ārvalstu finanšu palīdzības apjoms saruka. Visvairāk nodokļu ieņēmumu pieaugumu ietekmēja pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu, sociālās apdrošināšanas iemaksu un akcīzes nodokļa ieņēmumu kāpums (attiecīgi par 29.4%, 14.5% un 36.4%). Būtiski pieauga arī iedzīvotāju ienākuma nodokļa un uzņēmuma ienākuma nodokļa ieņēmumi.

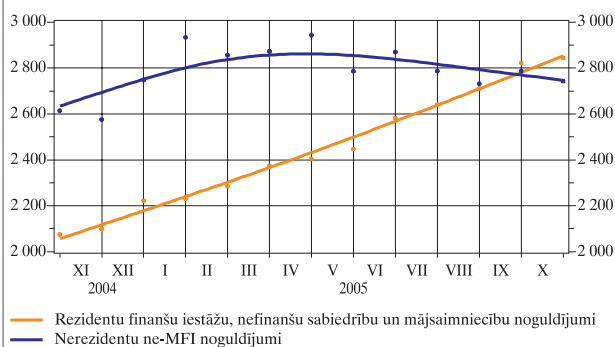
Budžeta izdevumu kāpumu oktobrī joprojām visvairāk veicināja kārtējo izdevumu pieaugums, ko noteica atsevišķu sociālo palātu palielināšana 2005. gadā, pensiju indeksācija, kā arī izdevumu pieaugums atalgojumiem. Par 9.5% palielinājās arī izdevumi investīcijām.

Centrālās valdības un pašvaldību parāds oktobrī nedaudz samazinājās un mēneša beigās bija 997.3 milj. latu. Kritumu noteica valsts ārējā parāda sarukums par 7.6 milj. latu, dzēšot aizņēmumu no Pasaules Bankas.

Valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru tirgū oktobrī notika pa vienai 6 un 12 mēnešu parādzīmju izsolei. Sākotnējā tirgus konkurējošās daudzscenu izsolēs tika pārdotas parādzīmes 4.9 milj. latu apjomā ar vidējo svērto diskonta likmi 6 mēnešu parādzīmēm 2.396% (par 43 bāzes punktiem augstāka nekā iepriekšējā izsolē) un 12 mēnešu parādzīmēm 2.366% (par 9 bāzes punktiem zemāka nekā iepriekšējā izsolē).

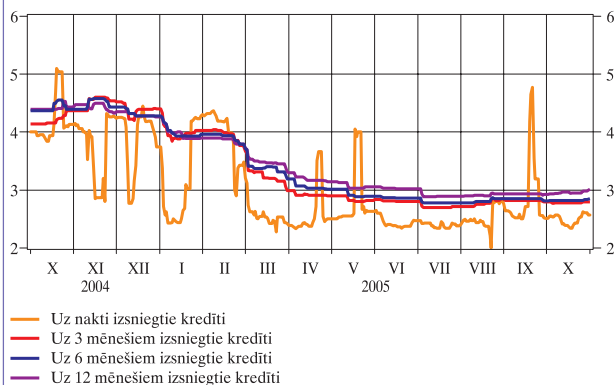
Oktobrī straujā kredītēšanas pieauguma finansējumu nodrošināja galvenokārt ārzemju ilgtermiņa saistību kāpums. Naudas piedāvājuma rādītāji pieauga samērā maz. MFI tīro ārējo aktīvu negatīvais līmenis palielinājās par 210.9 milj. latu. Plašā nauda M3 pieauga par 39.5 milj. latu, un tās palielinājumu noteica noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem atlikuma kāpums (22.8 milj. latu) un skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) pieaugums (13.4 milj. latu). Tādējādi samazinājās

LATVIJAS BANKU PIESAISTĪTIE NOGULDĪJUMI
(perioda beigās; milj. latu)

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMJU INDEKSS RIGIBOR

(%)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2005	
	IX	X
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	7.8	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	1.5	0.8
Gada (%)	7.2	7.6
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	5.6	6.0
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	81 889	80 044
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	7.7	7.5
Vālstis konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	197.3	197.4
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	251.1	*
Imports	425.4	*
Balance	-174.3	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

visu naudas piedāvājuma rādītāju – M1, M2 un M3 – gada kāpuma temps (attiecīgi līdz 35.2%, 31.9% un 32.5%).

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikumam oktobrī pieaugot par 21.7 milj. latu, noguldījumu atlikuma gada kāpuma temps samazinājās (līdz 37.1%). Valūtu dalījumā pieauga tikai latos veikto noguldījumu atlikums, bet noguldītāju dalījumā nedaudz palielinājās gan finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību, gan mājsaimniecību noguldījumu atlikums.

Strauji (par 239.4 milj. latu) pieaugot rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumam, tā gada kāpuma temps pieauga no 57.8% septembrī līdz 58.7% oktobrī. Pusi no kredītu atlikuma kāpuma nodrošināja hipotēku kredīta atlikuma palielināšanās (par 121.1 milj. latu), t.sk. kredītu mājsaimniecībām mājokļa iegādei atlikums pieauga par 77.3 milj. latu. Nozīmīgs bija komercakredīta (51.5 milj. latu) un industriālā kredīta (41.6 milj. latu), bet mazāks – kredītu patēriņa preču iegādei (8.0 milj. latu) atlikuma kāpums. Joprojām vairāk pieauga eiro izsniegto aizdevumu atlikums (par 229.0 milj. latu), tomēr turpinājās arī latos izsniegto kredītu atlikuma kāpums (48.0 milj. latu). Finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 128.9 milj. latu, bet mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums – par 110.5 milj. latu. Gan mājsaimniecībām, gan finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps palielinājās (attiecīgi līdz 79.8% un 47.4%).

Samazinoties valsts pamatbudžeta pārpalikumam, oktobrī valdībai izsniegto neto kredītu atlikums palielinājās par 26.3 milj. latu.

Banku izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes būtiski nemainījās – mājsaimniecībām mājokļa iegādei latos izsniegto aizdevumu vidējā svērtā procentu likme pieauga par 0.2 procentu punktiem, bet ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem tā samazinājās par 0.3 procentu punktiem (attiecīgi līdz 5.3% un 4.2%). Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu procentu likmes gandrīz nemainījās (latos izsniegtajiem kredītiem – 5.3%, bet ārvalstu valūtā izsniegtajiem kredītiem – 4.8%).

Starpbanku tirgus procentu likmes oktobrī bija stabilas (RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem bija 2.3–2.6%). Atšķirībā no iepriekšējiem mēnešiem tās gandrīz nemainījās arī rezervju prasību izpildes perioda beigās. Savukārt RIGIBOR kredītiem ar 6 un 12 mēnešu termiņu mēneša laikā nedaudz pieauga (perioda beigās – attiecīgi 2.84% un 3.00%).

MFI aktīvi oktobrī palielinājās par 231.5 milj. latu, pārsniedzot 10 mljrd. latu, bet peļņa 2005. gada pirmajos 10 mēnešos bija 162.2 milj. latu (1.7 reizes lielāka nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā).

Augot skaidrās naudas pieprasījumam un vienlaikus nedaudz sarūkot banku pieprasījuma noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā, oktobrī naudas bāze M0 samazinājās par 4.2 milj. latu. Centrālās bankas naudas piedāvājumu ietekmēja tās tīro ārējo aktīvu sarukums (9.8 milj. latu), Latvijas Bankai neveicot ārvalstu valūtas pirkšanas darījumus. Naudas piedāvājumu samazināja arī banku termiņnoguldījumu atlikuma pieaugums centrālajā bankā (par 4.5 milj. latu), bet palielināja valdības noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā sarukums (par 6.8 milj. latu).

Likviditāte joprojām bija augsta, un bankas maz izmantoja Latvijas Bankas aizdevumus. Oktobrī izsniegto *repo* kredītu apjoms (5.3 milj. latu) bija 4.2 reizes mazāks nekā septembrī, bet lombarda kredīti netika pieprasīti. Savukārt 1.7 reizes vairāk nekā septembrī (155.7 milj. latu apjomā) tika piesaistīti banku termiņnoguldījumi.

Oktobrī ASV dolāra un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu samazinājās (attiecīgi par 0.7% un 2.7%), bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss pieauga (par 0.2%).

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	IX	X
MFI¹		
M3	3 503.2	3 542.7
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	15.3	13.3
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	0	3.5
M2	3 487.9	3 525.9
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	827.2	850.0
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	98.6	97.3
M1	2 562.1	2 578.6
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	717.1	730.5
Noguldījumi uz nakti	1 845.0	1 848.1
Tīrie ārējie aktīvi	-784.1	-995.0
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsasaimniecībām	5 353.1	5 592.5
Kredīts valdībai	382.5	377.3
Centrālās valdības noguldījumi	300.7	266.0
Ilgāka termiņa finanšu saistības	1 160.1	1 174.6
Latvijas Banka		
M0	1 202.7	1 198.5
Skaidrā nauda apgrozībā	800.6	813.7
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	402.1	384.7
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	1 382.4	1 372.6
Tīrie iekšējie aktīvi	-179.7	-174.1
Kredīti	-77.6	-72.3
MFI	4.7	3.0
Valdībai (neto)	-82.3	-75.3
Pārējie aktīvi (neto)	-102.1	-101.8
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	2 396.84	2 387.02
Zelts	116.85	117.83
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.14	0.14
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	2 279.77	2 268.97

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2005	
	IX	X
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	2.9	2.2
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsasaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	5.3	5.3
Kredīti māsasaimniecībām (izsniegti latos)	6.3	6.8
t.sk. mājokļa iegādei	5.1	5.3
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.9	4.8
Kredīti māsasaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.5	4.5
t.sk. mājokļa iegādei	4.5	4.2
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsasaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.4	2.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.7	0.7
Māsasaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	2.8	2.8
Māsasaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.4
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.5	2.2
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.0	1.0
Māsasaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.6	2.7
Māsasaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.4	1.6
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	4.0	4.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5830	0.5790
Ls pret GBP	1.0310	1.0330
Ls pret 100 JPY	0.5160	0.5020
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2005	
	IX	X
MFI rezerves	516.8	503.3
Nacionālā valūta kasēs	83.6	83.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	433.3	420.0
Ārzemju aktīvi	3 209.5	3 238.6
Ārvalstu valūta kasēs	66.1	64.0
Prasības pret MFI	1 943.4	1 957.9
Prasības pret ne-MFI	1 155.8	1 147.4
Pārējie aktīvi	44.2	69.2
Prasības pret centrālo valdību	208.3	203.1
Prasības pret vietējo valdību	75.2	75.0
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	124.3	116.3
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	3 163.1	3 299.7
Prasības pret mājsaimniecībām	2 099.9	2 210.4
Neklasificētie aktīvi	419.4	401.8
Pamatlīdzekļi	125.7	124.9
Nauda ceļā	16.6	15.6
Pārējie aktīvi	69.8	73.2
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	207.3	188.0
Aktīvi pavisam	9 816.6	10 048.1
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>444.7</i>	<i>458.6</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 015.3	1 038.2
Valsts nefinanšu sabiedrību	48.7	42.8
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	462.1	475.7
Mājsaimniecību	504.5	519.7
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	616.9	643.6
Valsts nefinanšu sabiedrību	51.7	57.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	183.0	199.0
Mājsaimniecību	382.2	387.2
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	1 190.5	1 162.6
Valsts nefinanšu sabiedrību	17.5	17.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	402.0	383.7
Mājsaimniecību	770.9	761.3
Centrālās valdības noguldījumi	119.3	91.4
Vietējās valdības noguldījumi	90.6	93.7
Tranzītfondi	5.1	5.1
Ārzemju pasīvi	5 376.1	5 606.1
Saistības pret MFI	2 418.4	2 659.0
Saistības pret ne-MFI	2 787.7	2 743.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	170.0	203.9
Saistības pret Latvijas Banku	4.7	3.0
Emitētie parāda vērtspapīri	166.7	172.0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	15.3	13.3
Kapitāls un rezerves	753.6	771.9
Rezidentu	441.9	455.6
Nerezidentu	311.7	316.3
Uzkrājumi parādiem un saistībām	98.7	100.6
Neklasificētie pasīvi	363.7	346.5
Nauda ceļā	107.9	108.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	68.9	74.4
Saistības pret rezidentu MFI	186.9	164.1
Pasīvi pavisam	9 816.6	10 048.1
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>444.7</i>	<i>458.6</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).